

„Je prima vědět, že můžu...“

Vlasta Lajčáková *29. 3. 1947

V rodině Vlasty Lajčákové (roz. Kohoutové) nacházíme několik významných osobností. Tatínek byl známým architektem (mimo jiné se podílel se projektování Žďákovského mostu), maminka učila na střední škole.

Dědeček z tatínkovy strany pracoval v Národní bance Československé. Dědeček z maminčiny strany byl italský legionář z první světové války, za druhé světové války se zapojil do odboje jako člen organizace Obrana národa a přímo se účastnil Pražského povstání.

Obr. 1 S babičkou u sv. Ludmily (1951)

Po dokončení základní školní docházky a složení maturity touží studovat egyptologii na Karlově univerzitě; nakonec však, po krátké pracovní zkušenosti v hygienicko-epidemiologické stanici v Karlíně, nastupuje v prosinci roku 1966 do Československého rozhlasu. Působí v oddělení dokumentace, kde zpracovává jak domácí, tak zahraniční zdroje. Zde pracuje vedle významných žurnalistů, jako jsou například Věra Šťovíčková nebo Jan Petránek.

Okupace státy Varšavské smlouvy ji zastihne v Rakousku, kde pobývá u svého strýce. I přes domlouvání ze strany svého okolí cítí, že nemůže zůstat mimo, a vrací se zpět do Prahy. Podílí se na ilegálním rozhlasovém vysílání z Karlína. Když se spolu s ostatními vrací zpět do Československého rozhlasu, nachází interiér zdevastovaný ruskými vojáky; rozstřílené zdi a v zásuvce stolu objeví nakousnuté mýdlo...

Píše se rok 1969 a Vlasta Lajčáková se se svým redakčním kolegou Janem Petránkem rozhodnou přichystat letáky ke smutnému výročí okupace, které mají vyburcovat jejich spoluobčany. Přichází udání a výslech v Bartolomějské ulici. Od té doby už věří na zlého a hodného policistu. „*Protože ten zlej byla ženská a ten hodnej byl takovej starej pán.*“ Je nucena k podepsání protokolu. Je však z výslechu velmi vyděšená, takže dnes si už nevybavuje, zda protokol podepsala či nikoliv.

Další zajímavý zážitek popisuje pamětnice na pozadí tehdejšího konfliktu mezi Čínou a Sovětským svazem. Tato roztržka vyvrcholí koncem šedesátých let 20. století ozbrojenými střety obou velmocí na řece Ussuri. Tehdy navštíví ostře hlídané čínské velvyslanectví v Praze s úmyslem získat takzvanou Rudou knížku, s citáty čínského vůdce Mao Ce-tunga. Po odchodu z budovy je zastavena policií a materiály, které si odnáší z velvyslanectví, jsou jí zabaveny...

Po roce 1989 stojí Vlasta Lajčáková u obnovení Lidových novin. Na počátku devadesátých let 20. století se spolu s Jaromírem Štětinou podílí na založení Nadace Lidových novin. Cílem nadace je nejen dokumentovat konflikty (například v tehdejší Jugoslávii), ale také pomáhat lidem v oblastech postižených válkou.

Obr. 2 S Jaromírem Štětinou před odletem s humanitární pomoci do Arménie (1995)

Nadace se později mění na organizaci s názvem „Člověk v tísni“. Zde pracuje i část její rodiny, oba synové jako dobrovolníci a manžel jako přímý účastník bosenských misí.

VLASTU LAJČÁKOVOU poznal náš tým „reportérů z Křesomyslovky“ jako vitální ženu se schopností popsat a shrnout podstatu problému. Koneckonců je to vidět v její reakci na naši otázku, v čem vidí hlavní rozdíl mezi životem před a po roce 1989 u nás. Na otázku, která dnes může znít poněkud otřepaně a která občas generuje frázovité odpovědi, neotřele reaguje:

„A není to jenom o tom, že můžu jet, kam chci. Když nebudu chtít, tak budu sedět na zadku doma a nemusím nikam jezdit. Ne každý potřebuje mít celý svět otevřený, ale je prima vědět, že můžu.“

Obr. 3 S Petrou Procházkovou a Janem Petránkem v redakci LN.